

Lovforslaget er på denne baggrund udformet i overensstemmelse med Retsplejerådets mindretals lovudkast i betænkning nr. 1436/2004.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 102 (forslag til retsplejelovens § 410), og bemærkningerne hertil.

9. Nævningereform mv.

9.1. Oversigt

Som led i en samlet domstolsreform foreslås en nyordning af nævningesystemet med henblik på at sikre en tidssvarende behandling også af de alvorligste straffesager. Denne del af lovforslaget bygger på Retsplejerådets betænkning nr. 1352/1998 om behandling af nævningesager og svarer i det væsentlige til Retsplejerådets forslag.

Ved lovforslaget foreslås en grundlæggende ændring af nævningesystemet navnlig således, at der indføres en egentlig toinstansordning også i nævningesager med deraf følgende mulighed for at anke afgørelsen af skyldsspørgsmålet (bevisanke), at nævningesager fremover behandles ved byretten i første instans og i landsretten i anden instans, at afgørelsen af skyldsspørgsmålet skal begrundes også i nævningesager, og at der også vedrørende skyldsspørgsmålet indføres fælles votering mellem nævninger og dommere i nævningesager.

Ved lovforslaget foreslås det endvidere at undtage grov narkotikakriminalitet fra nævningebehandling.

9.2. Gældende ret

9.2.1. Straffesager behandles i dag som hovedregel ved byretten eller Sø- og Handelsretten i første instans, jf. retsplejelovens § 686, stk. 1, som enten domsmandssager med en juridisk dommer og to domsmænd (i Sø- og Handelsretten to sagkyndige) eller med en juridisk dommer alene (f.eks. tilståelsessager og visse mindre straffesager, hvor der alene er spørgsmål om en bødestraf). De alvorligste straffesager (f.eks. sager om manddrab og grove røverier) behandles dog som nævningesager ved landsretten i første instans, jf. retsplejelovens § 687, stk. 1.

Efter retsplejelovens § 687, stk. 2, nr. 1, behandles straffesager som nævningesager, hvis der bliver spørgsmål om en straf på mindst 4 års fængsel.

Nævninger medvirker dog ikke, hvis der alene skal udmåles en straf på mindst 4 års fængsel som følge af bestemmelserne i straffelovens § 40, stk. 1, eller § 61 (fastsættelse af fællesstraf, når en prøveløsladt person begår nyt strafbart forhold i prøvetiden, eller når en person, der er straffet med en betinget dom, begår nyt strafbart forhold i prøvetiden, eller i prøvetiden straf-

forfølges for et forhold, der er begået forud for den betingede dom). Nævninger medvirker heller ikke ved fastsættelse af straf i tillæg til en allerede idømt straf (jf. straffelovens § 89), hvis tillægsstraffen fastsættes til under 4 års fængsel. Dette gælder, uanset om den samlede straf som følge af den idømte tillægsstraf bliver 4 års fængsel eller derover, jf. herved Højesterets dom af 24. april 2003 (gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2003 side 1546).

Efter retsplejelovens § 687, stk. 2, nr. 2 og 3, medvirker nævninger endvidere i sager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution (jf. straffelovens § 68) eller forvaring (jf. straffelovens § 70), og i sager vedrørende politiske overtrædelser.

Retsplejelovens § 687, stk. 3, nr. 1, undtager visse sager fra nævningebehandling. Det drejer sig om sager om straffelovens § 172 (dokumentfalsk), § 173 (dokumentsvig), § 286 (grove berigelsesforbrydelser), § 289 (grov skattesvig mv.) eller § 290 (hæleri).

Sager om groft underslæb, groft bedrageri, grov mandatsvig og grov skyldnersvig blev undtaget fra nævningebehandling ved lov nr. 209 af 23. juli 1932 i forbindelse med indførelsen af domsmandsinstitutionen under henvisning til disse sagers ofte meget indviklede karakter. Sager om dokumentfalsk og dokumentsvig blev undtaget fra nævningebehandling ved lov nr. 192 af 12. juni 1962 under henvisning til de ofte meget indviklede regnskabstekniske spørgsmål, der gør sagerne mindre egnede til nævningebehandling. Sager om groft tyveri, grov afpresning, grov åger og grov skattesvig samt om hæleri blev undtaget fra nævningebehandling ved lov nr. 298 af 6. juni 1984, idet det blev anset for uhensigtsmæssigt, at disse sager skulle behandles ved nævningeting, da sagerne ofte er af teknisk karakter og ofte tager lang tid i retten.

Efter retsplejelovens § 687, stk. 3, nr. 2, medvirker nævninger heller ikke ved behandlingen af tilståelsessager (retsplejelovens § 922 og § 923).

Efter retsplejelovens § 688 skal en sag, der omfatter flere lovovertrædelser, behandles som nævningesag, hvis der efter retsplejelovens § 687 skal ske nævningebehandling med hensyn til én af overtrædelserne. Hvis en sag vedrører et forhold, der er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i retsplejelovens § 687, stk. 3, nr. 1 (dokumentfalsk, grove berigelsesforbrydelser mv.), og samtidig vedrører et forhold, der ikke er omfattet af undtagelsesbestemmelsen (f.eks. grov narkotikakriminalitet), skal sagen – i sin helhed – behandles som nævningesag, hvis der under sagen bliver spørgsmål om en straf på mindst 4 års fængsel. Dette gælder også, selv om det forhold, der ikke er omfattet af undtagelsesbestemmelsen (f.eks. en narkotikaforbrydel-